

Sygn. akt IV U 1392/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Rafał Łatanik

Protokolant Anna Tomasz

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2017 r. w Częstochowie

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 7 października 2016 r. Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu J. S. prawo do emerytury od dnia 1 września 2016 roku.

Sygn. akt IV U 1392/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 października 2016 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu J. S. przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku nie wykazał wymaganego 15-letniego okresu pracy

w szczególnych warunkach. Jednocześnie wskazano, iż do pracy w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia od 1 kwietnia 1978 roku do 29 lutego 1992 roku w Przedsiębiorstwie (...)

w L., albowiem nie sposób przyjąć, aby praca na stanowisku wymienionych

w dokumentach wykonywała była stale i w pełnym wymiarze czasu przy pracach wymienionych w wykazie A, dział VIII, poz. 2 wykazu. Nadto przedłożone na powyższy okres zeznania świadków nie mogą stanowić dowodu na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Równocześnie nie uznano okresu

w (...) Zakładach (...) od 1 lutego 1994 roku do 15 kwietnia 1994 roku oraz od 15 października 1994 roku do 30 kwietnia 1995 roku na stanowisku pomocnika palacza, z uwagi na fakt, iż na podstawie przedłożonych dokumentów trudno przyjąć, aby praca wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy pracach wymienionych w wykazie A, dział XIV, poz. 1 rozporządzenia.

W odwołaniu wniesionym do Sądu ubezpieczony J. S. zakwestionował powyższą decyzję wskazując, iż w Przedsiębiorstwie (...) wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony. Dodał również, iż obecnie uzyskania dokumentów potwierdzających charakter jego pracy jest niemożliwa, albowiem zakład pracy nie istnieje.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił iż w ażył, c o następuje:

J. S. urodził się (...).

W dniu 26 września 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał staż emerytalny w wymiarze 26 lat, 8 miesięcy i 16 dni okresów składkowych. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu następujące okresy pracy w szczególnych warunkach, tj.:

- od 1 sierpnia 1973 roku do 30 listopada 1975 roku;
- od 17 października 1995 roku do 24 kwietnia 1996 roku;
- od 12 września 1996 roku do 30 kwietnia 1997 roku;
- od 3 października 1997 roku do 21 maja 1998 roku oraz
- od 22 września 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku

w łącznym wymiarze 4 lat, 4 miesięcy i 27 dni.

W Przedsiębiorstwie (...)

w L. ubezpieczony zatrudniony był w okresie od 1 kwietnia 1978 roku do 29 lutego 1992 roku na stanowisku kierowcy samochodu oraz wydawcy paliw od dnia 1 stycznia 1992 roku.

Przedsiębiorstwo to świadczyło usługi transportowe na rzecz zakładów lniarskich, głównie „ (...) Zakładów (...) w L..

W całym powyższym okresie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu obsługiwał samochód ciężarowy o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony wożąc głównie materiały lniarskie. Jedynie pod koniec zatrudnienia, tj. od około stycznia 1992 roku zajmował się wydawaniem paliw, olejów, smarów, jak również tankował samochody.

(vide: akta rentowe, akta osobowe ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa (...) w L., zeznania świadków S. K. (1) k. 14-14v., A. P. k. 14v. oraz wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony k. 14v.)

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 roku Dz. U. Nr 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od dnia 1 stycznia 2013 roku wykreślony został obowiązek rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Jak stanowi art. 27 powyższej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

W myśl zaś art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach

o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2). Wiek emerytalny, o którym mowa wyżej, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych z uwzględnieniem art. 32 ust. 4a (art. 32 ust. 4). Art. 32 ust. 4a utracił moc z dniem 24 czerwca 2004 roku na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 144, poz. 1530), z powodu niezgodności z art. 2 i 32 Konstytucji RP. Co należy rozumieć przez przepisy dotychczasowe zostało wyjaśnione w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243). Według Sądu Najwyższego przez „przepisy dotychczasowe” należy rozumieć niektóre normy rozporządzenia, jednakże nie całość przepisów rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z §1 ust. 1 wyżej wskazanego aktu prawnego rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze

w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalali w podległych

i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (§ 1 ust. 2). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy te, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac

w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 wyżej powołanego rozporządzenia).

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia, zgodnie z powołanym wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego nie należą do „przepisów dotychczasowych”, bowiem nie normują materii wskazanej w art. 32 ust. 4 powołanej ustawy, czyli nie określają ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Stanowisko Sądu Najwyższego znalazło również potwierdzenie w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku.

Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§3 rozporządzenia). Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§4 powołanego wyżej rozporządzenia).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczony wykazał wymagany okres zatrudnienia. Spornym zaś jest, czy J. S. przepracował na ten dzień 15 lat w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony w celu wykazania brakującego okresu pracy w warunkach szczególnych przedłożył świadectwo pracy oraz angaże i listy płac z Przedsiębiorstwa (...) w L. z adnotacją, iż wykonywał on pracę na stanowisku kierowcy samochodowego oraz od 1 stycznia 1992 roku prace przy obsłudze.

Organ rentowy odmówił uwzględnienia powyższego okresu zatrudnienia, z uwagi na brak świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Dodał nadto, iż z przedłożonych dokumentów nie wynika, aby praca wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach.

Okresy pracy w warunkach szczególnych wskazane w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach mogą być wykazywane przez zainteresowanego, przed Sądem wszelkimi środkami dowodowymi, a przewidzianymi przez kodeks postępowania cywilnego, a w szczególności dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, przesłuchaniem stron. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków przed organem rentowym nie jest dopuszczalne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku - III UZP 5/85 LEX nr 14635, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku - III UZP48/84LEX nr 14630 uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku - III UZP 6/84 LEX nr 14625).

W obecnym stanie prawnym zarządzenia resortowe zawierające uściślenia dokonane w innym okresie przez właściwych ministrów, polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, powołane w świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych zakwestionowanych przez organ rentowy nie mają wartości normatywnych, lecz jedynie informacyjną. „W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczanie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W świetle Konstytucji z 1997 roku rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W konsekwencji, przedmiotem wykładni są wyłącznie przepisy ustawy

i wydane na jej podstawie akty wykonawcze [...]. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki "praca w szczególnych warunkach" przesądza wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach "A" i "B" do rozporządzenia z 7.II.1983 r., które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego, niezależnie od tego,

w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana.” (por. glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 III RN 25/99 T. Bińczyckiej-Majewskiej OSP 2002/4/48 t. 2).

Zdaniem Sądu ubezpieczony wykazał, iż pracował w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza z akt osobowych oraz zeznań świadków jednoznacznie wynika, iż w całym okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w L. ubezpieczony wykonywał wyłącznie prace kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony, tj. prace wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Charakter pracy odwołującego stanowczo potwierdzili powołani w sprawie świadkowie. I tak S. K. (2), który wykonywał analogiczne prace jak ubezpieczony wyjaśnił, iż Przedsiębiorstwo wykonywało usługi transportowe na rzecz różnych zakładów lniarskich, głównie (...) Zakładów (...) w L.. Z uwagi na profil działalności przedsiębiorstwo dysponowało zasadniczo dużymi samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony, głównie K. i J. z przyczepą. Na składzie był co prawda jeden samochód marki Ż., jednakże do jego obsługi przypisany był inny pracownik. Ubezpieczony natomiast jeździł wyłącznie dużymi samochodami ciężarowymi. Powyższe potwierdziła także A. P., zatrudniona w spornym okresie

w księgowości. Zeznała ona, iż J. S. w całym spornym okresie pracował wyłącznie jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony. Jedynie pod koniec zatrudnienia, gdy sprzedano samochody, odwołujący przeniesiony został na bazę paliw, gdzie zajmował się ich wydawaniem. Powyższe jak wynika z karty wynagrodzeń za rok 1992 roku nastąpiło jednak dopiero od 1 stycznia 1992 roku. Wówczas na tym dokumencie stanowisko jego pracy określane jest jako obsługa. Natomiast w całym pozostałym okresie stanowisko ubezpieczonego określane jest wyłącznie jako kierowca.

Mając na uwadze powyższe wątpliwości Sądu nie budzi fakt, iż ubezpieczony od 1 kwietnia 1978 roku do 31 grudnia 1991 roku wykonywał prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyższej 3,5 tony, tj. prace wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 2 rozporządzenia. Uwzględnienie tego okresu do już zaliczonych przez organ rentowy okresów pracy da ubezpieczonemu wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach. Z tego też względu Sąd nie badał charakteru zatrudnienia J. S. w (...) Zakładach (...) w L. w okresie od 1 lutego 1994 roku do 15 kwietnia 1994 roku na stanowisku pomocnika palacza.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.